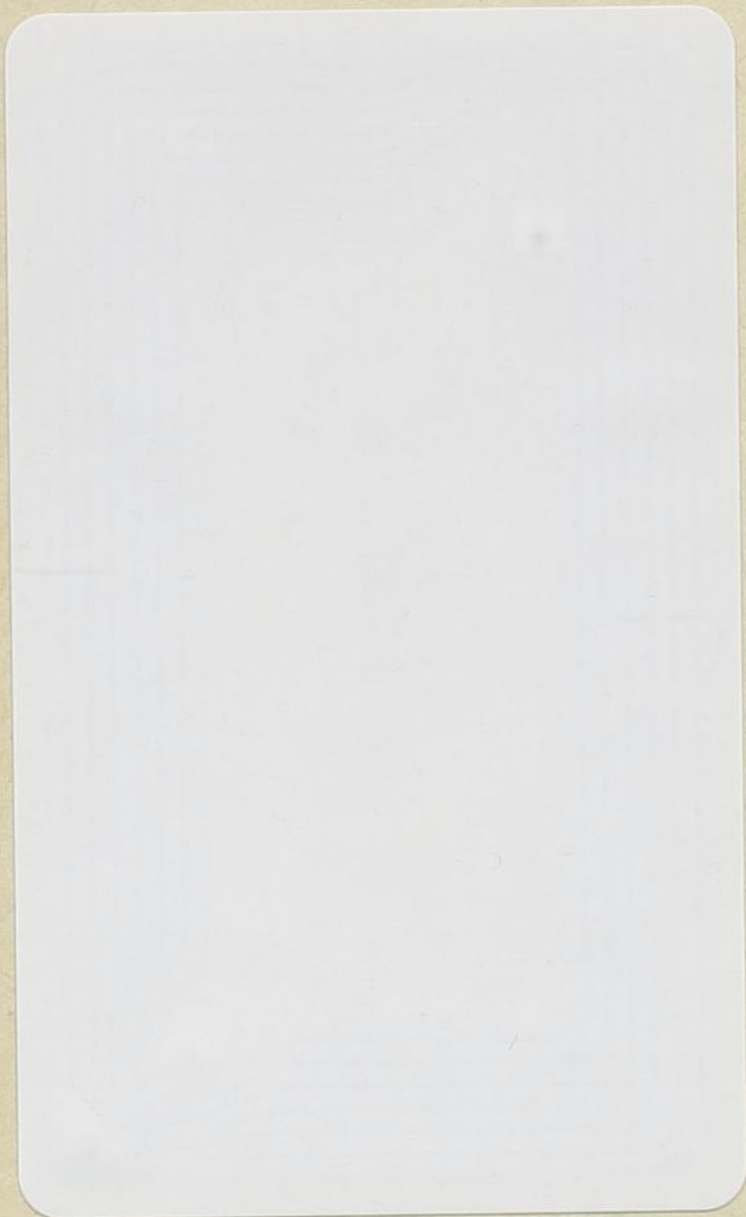

201 745 - 1-7

SBB

N12<160174577010

صایب ۱۴

آذربایجان ادبیاتی

محمد حسین خان مشاق

اون ایکنجی عشره هجری

مؤلفی : سلمان ممتاز

ترجمه و تکرار طبعی حقی مؤلفه عابدور

فومونیز نشریاتی

ادچونجی بن الملل مطبعه سی

۱۹۲۵

آذربایجان ادبیاتی

۱۸ نجی عصر میلادی آذری شعرای بنامندن

آتش شیروانی

نک ترجمهٔ حال و مجموعهٔ اشعاری

نفیس صورته چایدان چیقوب. بوتون کتاب مغزالارندا ساتیلماقدا در

۲

۱۸ نجی عصر میلادی آذری مشاهیر شعراسندن

ملا پناه واقف

ک مفصل ترجمهٔ حال و مجموعهٔ اشعاری

نفیس صورته چایدان چیقوب بوتون کتاب مغزالارینده ساتیلماقدا در

۳

۱۸ نجی عصر میلادی آذری شعرای بنامندن

نشاط شیروانی

ک ترجمهٔ حال و مجموعهٔ اشعاری

نفیس صورته چایدان چیقوب بوتون کتاب مغزالارینده ساتیلماقدا در

مولفی: سلمان ممتاز.

ناشری: «قومونیسیت» غزقه‌سی

صایب ۲

آذربایجان ادبیاتی

محمد حسین خان مشفق

اواخر اکتوبری ۱۳۰۴ هجری

مؤلفی : سلمان ممتاز

ترجمہ و تکرار طبعی حقی مؤلفہ عابدور

فومونیز شریاتی

ادچونجی بن اللیل مطبعہ سی

۱۹۲۵

محمد حسين خان مشتاق

از (آل حسن) کسی که (همنام حسین)
اوراست روا حکومت و مال نکین
در فضل و کمال رفعت جاه و جلال
نادیده زمانه هیچ فرزند چنین
(زاری)

نولدی کور اول سرور دوران امیر محترم
منبع جود و سخاوت معدن لطف و کرم
مرد میدان اهل عرفان صاحب سیف و قلم
عرصه رفعتده کویا کیم دیکامش بر علم
حاکم (شیروان شکلی) یعنی (حسین خان) هباخ

شیردل بر مردایدی هم شوکت و شانی عظیم
صف شکن اعدا فکن شمشیر زن بیخوف و بیم
خوش نما خندان لقا شیرین سخن طبعی حلیم
سرور صاحب حشم اتباعی چوخ ملک کی قدیم
نیلیدی کل کور مقدر حکمت یزدانه باخ
(وردادی)

(محمد حسین خان مشتاق) آذربایجان خانلارینک آبروی اولان (شکلی) لی
(حاجی چلبی خان) ک (نوه) سی و (حسن آقا) نک اوغلودر. تاریخمیزک اشبو
قاراندیق دومانلی صحیفه لرینی ممکن قدر تنویر ایتمک ایچون ایسک اول (حاجی

چلبی خان) ایله اوغلو (آقا کیشی بک) دن آزاچیقده اواسه صحبت ایتمه لیم.
 (حاجی چلبی خان) (شکی) لی علیجان اوغوللاریندان (کدخدا قربان) ڭ اوغلو،
 و (حاجی شیخعلی) ڭ عموسی اوغودر. چایی: آدلی، سانای، مشهور برعائله دن
 عرصه وجوده گلمش ایلدار، خالقچی، و ادب آراسنده سوزی اوتکون تمکین
 لی و قارلی بیر شخص ایدی. تاریخلرک کوسته رمکنه گوره او زمان (ایران)
 مملکتنک حکمدار و پادشاهی (نادر شاه): و (شکی) ولایتی ده دیگر خانلقلاریمز
 کیی ایرانک تابعیتده ایدی. (نادر شاه) قانونجه هر اولکویه بیر (ملک) تعیین ایدی
 رهک مملکتی اونلار اداره ایدیوردی. (حاجی چلبی خان) ڭ عهدنده ایسه (شکی)
 ڭ ملک (نادر شاه) طرفندن تعیین اولونمش (ملک نجف) آدلو بیر شخص ایدی.
 (شیعه) مذهبنده اولان بو (ملک) قاضی (۱) (عبدالطیف) افندیڭ یازماغنه گوره
 او گوی دوغمالیق گوزلیهرک (نادر شاه) طرفندن ویریلن امرلر و بویورولان بویو
 روقلارک آزینی (شیعه) چوقینی ایسه (سنی) خاقینه گوردیوردی. بوندان ناراضی
 قالان سنی جماعتی (نادر شاه) عریضه و برهک ملک نجف) دن شکایتده بولونمشلار
 ایدی. (سنی - شیعه) لگی بیرکدبرهک نفاقی آرادان گوتورمک ایسته یین (نادر شاه)
 سنی خاقنک آرزوسنه حسن توجه گوستهرمش ایدی. (نادر شاه) ڭ مساعده سینه
 بناء سنی جماعتی اینانیدیقلاری بیر معتبر شخصی اتخاب ایدهرک (وکیل) صفتیله
 (نادر شاه) حضورینه گوندرمه لی (نادر شاه) ده اونی (بویوروق - فرمان) ایله
 (ملک نجف) اوزرینه (وکیل) تعیین ایتمیلی ایدیکه او راضی لیق ویرمه دن سنی
 جماعتنه (ملک نجف) هیچ بیر ایش گوردیره بیه سون. ایشته (نادر شاه) ڭ مسا
 عدوسی ایله (کدخدا قربان) ڭ اوغلو (چلبی) شکی مملکتنده یاشایان (سنی) جما
 عتی طرفندن (وکیل) سه چیلهرک (نادر شاه) حضورینه گوندریلمش و آرزومان
 ایچریسند (وکیل چلبی) نامیله ده النده (فرمان نادر) اولاراق (شکی) یه دونمش
 ایدی. ایسه او آندان اعتبارا (چلبی) شکی مملکتنده (وکیل چلبی) آدیله معروف
 و مشهور اولمش ایدی. ندنه چوق گیچمه دن (وکیل چلبی) ایله (ملک نجف)
 آرالارینده نفاق و کدورت عمله گلمش و نتیجه ده ده (وکیل چلبی) بو ایشک
 (آرغاج) ی (ملک نجف) دن گیچدیگنی حس ایله (ملک نجف) یقین که
 (نادر شاه) بدن سعایت ایتمش دییه حضوره گیتمه مش ایدی. و همان گیجه
 سنی جماعتنک پیشوالارینی دعوت ایدهرک بیر گیزلی مشاوره یامش و حاضرונה
 (نادر شاه) حضورینه گیدرسه شهبه سیز اولدیریله جگنی ده آبروجه آندیرتمش ایدی.
 نهایت بو مسئله نک هاردان نشاءت ایتدیگی و علاجنک. نه اولدیغنی ده آپ آچیق
 سویلیه رک مجلس ده اولانلاریده اوز فکرینه شریک ایتمگه موفق اولمش ایدی. او
 درکه (دان یری) یگی ایشیقلا نارکن (وکیل چلبی) اوز (همپا) لاریله برابر (ملک) ڭ
 ایوبن باساراق (ملک نجف) ی بوتون اولادی ایله برابر قتله یتورمش و (شکی)

(۱) قاضی عبدالطیف تاریخی صحیفه: ۷.

حکومتینی ده تمامیله اوز لینه آلمش ایدی. امر واقع قارندوسنده قالان اهالی تاریخ هجری (۱۱۵۶) ده (وکیل چلبی) بی اکثریت آرا ایله (چلبی خان) آدلاندیرا راق (شکی) مملکتینه (حاکم) دیکمشلردی. (چلبی خان) ایسه هر بیر احتمالله قارشو شهرده یاشایان بوتون اهالی بی یغوب (گله سن گورهن) (۱) قالاسنه آپارمش و اورادا غایت محکم بیر (سیغناق) یاپدیراراق دعوایه حاضرلانمش ایدی. بو حادثه بی ایشیدن (نادرشاه) بیر مقدار قوشون ایله (چلبی خان) اوزرینه گله رک (دش بولاق) آدنلو (کند) یاقیناغنده اینمش و امراسنه ده (چلبی خان) قوشونی ایله دعوا ایدیلمه سی ایچون امر لر ویرم ش ایدی. (کوتان دوزی) آدنلو یرده (نادرشاه) قوشونی ایله (چلبی خان) قوشونی آراسنده شدتلی ووروشمالار اولمش نهایت (چلبی خان) یاپدیردیغی سیغناق متین و محکم اولدیغندان ظفر بولامیوب گری دونمشلر ایدی.

بوندان باشقا (نادرشاه): ینه ایکی ایل بی درپی (چلبی خان) اوزرینه یورومش و هیچ بیر شیئی الده ایدمه یه رک قایتمش در. سوک گلیشینده (نادر شاه) شکی نک گورکملی ایولرینی گوزه گلن دکانلارینی یاندرتمش و اطرافده اولان بیرنیچه پارا (کند) لرک اهالی سینده اسیر صفتیله - (ایران) ه سورگون ایتدیرمش ایدی. چلبی خان: آپاریلان اسیرلرک دالینجه بویوک اوغلی بولونان (حسن آقا) بی (نادرشاه) حضورینه گونده رک اسیرلری گیری ایسته مش ایدی.

(حسن آقا) حضوره قبول ایدیرکن آرادا آشاغاداکی مکالمه اولمش و نتیجه ده ده (چلبی خان) ینه مقصودینه نائل اولمش ایدی.

نادر شاه - ای بدذات نیچون سنک آتانت مندن روکردان اولوب اطاعت ایلمدی
حسن آغا - سنکا فدا اولوم منیم او حدیم یوخدرکه سگاجواب ویرم و نه ده او حدیم یوخدرکه آتاما بیر سوز دییه بیلوم من قولقننگا اولمکه کلمشم یا منیده اولدور و یا اذن ویر اسیرلری آاروم.

(حسن آقا) نک بویله جسورانه دانشماغی (نادر شاه) ک خوشنه گیتدیگندن اسیر لری آزاد ایدرک (حسن آقا) بی ده مرخص ایتمش ایدی. تصادفا او ایل تاریخ هجری (۱۱۶۰) ده (نادر شاه) قتل اولونمش و بونگله ده علاقه دار اولاراق ایرانده بیر چوق اغتشاشلار اولمش ایدی. (چلبی خان) ده بوفرصتدن استفاده ایدرک ایرانه سالدیرمش و بیر چوق یرلرده آلمش ایدی. نهایت (تبریز) یده اوز تحت تصرفنه گیچوردرک (صدرالدین افندی) آدنلو بیر فاضل و عالم کیمسه بی ده اورایه (نائب) تعیین ایشمش ایدی.

(نادرشاه) ک قتلندن بیر آز سوگره (امیر اصلان سردار) آدنلو بیر شخص (چلبی خان) اوزرینه گلمش نهایت بوده بیر ایش باچارمیاراق دونوب گیتمه ییش ایدی. بو دعواده (چلبی خان) ک ایتدیگی بیر شیئی وار ایدیه اوده بویوک اوغلو بولونان

(۲) گله سن گورهن قالاسنک بانئ سی حالا باشا معلوم دکادر «ممتاز»

(حسن آقا) ننگ قتل اولونماسی ایدی. (چلبی خان) طرفندن پی در پی الدهه ایدیان بو پارلاق مظفریتلر گرجستان (والی) سی (ایراقلی) ایله دیگر (خان) لاری قورقویه سالاراق دوشونمگه مجبور ایتمش ایدی.

اودر که (والی) ده ایکی دفعه (چلبی خان) میدانینه گیتمش هر ایکی سینده ده مغلوب اولاراق قاچمش ایدی. قورقویه وحشته دوشمش قونشو خانلار (والی) ننگ باسیلدیغنی گورهرک داها زیاده تشویشه دوشمش لر ایدی. اودر که قراباغلو (پناه خان) ننگ تدبیری ایله قراداغلو (کاظم خان) نخچوانلی (حیدرقلی خان) و گنجعلی (شاهویردی خان) بیر مجلس دوزلدهرک گورجستان (والی) سی (ایراقلی) خانه خبر ویرمشلردی که (بش خان) بیردن و بیر برده اولاراق (چلبی خان) ه هجوم ایتس-ونلر (ایراقلی) راضی اولمش و سفرده حیقمش و نتیجه ده تارومار ایدیلمش ایدی. (قراباغ) خانی بولونان (پناه خان) ننگ تدبیری ایله تهیه ایدیلن بوسفرک تفصیلاتنی (قراباغ نامه) مولفی (میرزا آدیگوزل بک) ننگ اثریندن آلاراق عین املاسی ایله آشا غایا کوچریورم. میرزا آدیگوزل یازیور: «همان ایل پناه خان و قراداغلو کاظم خان و نخچوانلو حیدرقلی خان و گنجعلو شاهویردی خان دوردی مجلس آراسته قیلدیلر و مصلحت لر ایدوب بیله صلاح گوردیلر که حاجی چلبی که جمیع شکلی و شرواناته حاکم مبسوط ایدر و صاحب اختیار مویدر بزله التفات ایتمز و طریق موافقه اقدام ایدوب بزیمله یول کیتمز کر کدر که اوکا انفاقیه بر تنبیه و تدبیر ایدملم پس مکنون ضمیرلرینی مراسله دضمونی ایله والی گرجستان ارکه خانه حالی ایتدیلر و والی مزبور دخی بوامرده اوزینی اونلاره همدم و همقدم اولماقنی اظهار ایدوب اشعار ایتدی که چوخ تعجیل ایله بورایه حرکت ایدم سگزر که فرصت فوت اولمیه پس مذکور اولان خانلار تهیه و تدارک جمعیت و لشکر کوتوروب بالاتفاق رایت عزیمت افراشته ایدوب کیتدیلر و تاگنجه شهریندن یوخارو (قرل تابه) آدلو مکانه ایتدیلر و اوراده خیمه و خرگاه اوج مهر ماهه ایتوردیلر و والی مزبور دخی او منزله که وارد اولوب هماندم بو خانلارینک دوردینده دوتوب گرفتار و مقید کمند اسارت ایتدی پس هماندمه بر نفر نوکر (۱) شاه ویردی نام بر مرکب راه نوردده سوار اولوب عزم فرار قیلدی و شول وقتده (حاجی چلبی) دخی اجتماع عساکر شیروانات ایتچون حکم لر یازوب جمعیت شایان و استعداد بی پایان له کلوب (مینکه چور) معبرینده رحل اقامت سالوب و منتظر مقاتله اولوب اکلنمشدی بو اثناده (کر) ننگ بو طرفدن بر نفر سواره مقابلده پیدا اولوب (حاجی چلبی) اوننی (کمی) ایله (کر) دن کیچورنک دیدی و او امر ایله کیچرلوب حاجی ننگ حضورینه کادی فی الفور عرض ایلدی که (قوجا بابا) خانلاری (والی) دوتدی (حاجی چلبی) جواب ویردی که قوجا بابانک انشا الله اونلاری خلاص ایدر همان وقتده یوزینی اوز مقربان حضرتنه و ارکان دولتنه دوتوب دیدی که نجه مصلحت بیلورسگزر بو امرده فیلمک بو مشاوره دن غرض اونلارینک

(۱) بعضی مورخلر بو آدی شهمار یازمشلار «ممتاز»

ما فی الضمیر لر بن بیامک ایتمش پس اونلار امراء شیروان و شکی دیدیلر که بلی
 مصلحت ایدک کورک صلاح وقت اولور می حاجی بیوردی که مصلحتی نیجه کورسنگز
 کرک (کر کیچدی) ایچینده اولسون اونلار که حاجی دن بو کلماتی استماع ایتدیلر
 دخی مصلحت و مشورت مقامنه کل میوب قایتدیارو (حاجی چلبی) نك حضورینه کلدیلر
 حاجی بیوردی پس نه سببه تمهید مصالح ایتمدینگز و مصلحت مجلسنی فراهم ایدوب
 کیتمدینگز اونلار عرض ایلدیلر که بز لر مجالس طوطیه و تمهید اوننک ایچون
 آراسته قیلوردوق که (کر) کیچمک ایچینده اولسون چونکه سیز بیورورسنگز
 اولسون دخی نه مصلحتی وار بیورونک قشون آتلاسون کیدک حاجی چلبی نك
 اوسوزی مثل اولوب شمدهدهک خاق آراسنده مذکورالسان دور پس حاجی چلبی
 امر ایتدی قوشونی سوار اولوب تعجیل تمامیه کردن کیچوب والی نك دالنجه کوچ
 بر کوچ طی مراحل قلدیلر ایله که والی بو احوالی ایشیدوب و بو واقعه نی استماع
 ایتدی غایت خوفناک و هراسان اولدی زیرا که کیچن زمانده بر کره حاجی چلبی نك
 قوشوننک ضرب دستنی کورمشدی ناچار عزم مقابله ایدوب جناب (شیخ نظامی علیه
 الرحمه) نك مرقد مطهرینک یاننده تقارب فئتن واقع اولوب دعوی عظیم اولدی
 کرجیه قوشونی شکست فاحش تاپوب و داخی والی ه اوز اوردوسنه قایتیق فرصتی
 مقدور اولمیوب فراری قراره اختیار ایدوب تماما خیمه و خرکاهلری و مایعرفی
 جابجا قالدی. و خانلار دخی خیمه لرده (قرل قایه) ده تماما قلدیلر و حاجی چلبی
 (سنگ) دن اوج آغاج یوخارویبه دک دالرنجه ایلقار ایدوب و تفلینک بش آغاجلیقه نه
 یتشوب و فرار ایدن کرجیه قوشونی نك شمس الدین ده و شمکیرده قباقلر بن کسوب
 چوخ آداملار تلف ایتدیلر حاجی چلبی (بایدار) توپراغنده سنکر قایروب اوز اوغلی
 آقا کیشی بیکی تفلیندن بری اولان مسلمانلاره حاکم و حکمران قیلدی و خانلاری
 خلاص ایدوب اوطاقلارینه روان ایتدی و اوزی دخی مراجعت ایدوب شیروانه
 کلدی و آقا کیشی بیکی شول نواحیده اوج بیل حاکم لیک ایتدی. « (۱)

عمرینک سوک چاغلارینده (مکه) یه گیتمش و بوندان طولایی ایل آراسنده
 (حاجی چلبی خان) آدیله داها زیاده مشهور اولان بو ذات اوز یوردینی قاوریماقله
 برابر قونشولوق حقیقی کوزلیه رک دیگر خانلیقلارده معاونت ایدیوردی. از جمله
 (شاهسون احمد خان) اون ایکی بیگ شاهسون و مغان آتلو لاری ایله شیروانه
 هجوم ایدرکن او دعوییه فوق العاده سیودیگی ایسته دیگی اوغلو (آقا کیشی بیکی) ی
 گوندردیکن باشقا بیرده شخصاً اوزی اشتراک ایتمش ایدی. بونی ده اوز وقتنک
 مشاهیر شعرا سندن بولونان (آقا مسیح شیروانی) احمد خان فاجعه سنه حصر
 ایتدیکی داستانده آیدین بر صورتده گوسته ره بیلمشدر.

(۱) قراباغ نامه: یدیمنجی فصل مولفی: میرزا آدی کوزل بک.

کلدی (حاجی چلبی خان) جوانشیر دخی زود

ینه - یری (حاجی چلبی) حمزه دوران جهان

ینه - دخی (حاجی چلبی) اوغلی هم (آقا کیشی بک (۱)

خلقیده اوردوسیده بری بریندن بکیرک

آرا قاریشدوقی دم چرخه چی به کیتدی کومک

که نه ممکندر آنک دو کشینی دیلده دیمک

بوخدرر نام خدا تایی او بی همتانک

آشاغیداکی مخمس (حاجی چلبی خان) ک ژرجمه حالی دیر قدرده آیدینلادا
راق و دورلو - دورلو ماخذلردن بورایه نقل ایتدیگیم سطرارینده دوغریغنی
تئبیت ایدیور. (مخمس) ک قائلی بولونان (شکی) لسی (نبی) تملق سیز بر شاعردر
که بیر نیچه منظومه لری ایله شکی تاریخ و ادبیاتده دگرلی خدمتگر گوسته رمشدر
(نبی) ک (مخمس) ینی عین املاسی ایله یازاراق بیرکامه سنه بیله ال وورمادان درج
ایدیورم.

مخمس

ای بکیم (۲) رنگین اوطاقتک بزم عرفاندور بو کون

نعمتک نوش مسافر قوت مهماندور بو کون

کفتکوی رفعتک بیحد و پایاندور بو کون

سامع اولکل سویلیوم من کور نه دستاندور بو کون

شکر حق ایتک کر کدور یخشی دوراندور بو کون

(شاه نادر) چون کتوردی اوستونکا (بوزمنک سوار)

سن برابر جنکه دوردونک کیمده وار بو اختیار

دوندی کیتدی خجلتندن آخر اولدی شر مسار

(۱) حاجی چلبی خان و آنا کیشی بک حقه معلومات آماق ایسته نه (۱۲۰۰ سبج) کتابچوسنه مراجعت
بورورا «ممتاز»

(۲) نبی: حاجی چلبی خان بکیم دییه خطاب ایتمه سی حاجی چلبی خانک
تعریف توصیف سیوممکنه دلیل اولای بیله ر (ممتاز)

رهنمادور انبیاء نصرت ویرن پروردگار
دستگیر نك شاهمردان شیر یزداندور بو کون

(والی) (۱) لر جنکنک یراغین قیلدیلهر تد بیر ایلن
درزمان سالدنک سواشی کافر بی پیر ایلن
کور نه بر باد اولدی بیدین حکمت تقدیر ایلن
کیمینی دوتدونک دیری کسدونک کیمنک شمشیر ایلن
زخمدار سیف مسلم کافر ستاندور بو کون

دوغریدور چون اعتقادونک اول خدادور رهنمون
بو صفا کیفیتین فهم ایده بیلمز هر جنون
سن اوزون کان شجاعیت دولتنک حددن برون
اولدی تقدیر قضان کون بکون قدرونک فزون
عزمگاه پایتختنک سقف کیواندور بو کون

حاسدو (۲) بد خواه دشمن باش ایکن پای اولدیلهر
درد محنت همیشینی فکره همتای اولدیلهر
بختی پامال ایلوب ادبار ایلن پای اولدیلهر
هر بری قدین اکوب تعظیم ایچون پای اولدیلهر
جان و دلدن خدمت ایله بنده فرماندور بو کون

چون خراب اولمش محللر اولدی آبادونک سننک
سر بسر دوتدی جهانی عدل ایلن آدونک سننک
دشمننک یار آشنا اولدی تمام یادونک سننک

- (۱) (والی): کرجستان والی سی ایراقلی به اشاره در
(۲) بو بند تمامیله قرا باغلو پناه قرا داغلو کاظم نخچوانلو
حیدر قلی و کنجه لو شاهوردی خانلاره، خطا بدر (در عفو لذت ایست که در انتقام نیست)
مصراعنجه حاجی چلبی خان اونلاری عفو ایتدیکن (نبی) ده شعر ینده اونلارک
آدلارینی حقارتله آ پارماغه جسارت ایتمه مشدر (ممتاز)؟

آفرین (آقا کیشی) دلبد اولادنک سنک
پهلوانلر سر فرازی مرد میداندور بو کون

آتی یلپا ضربی حیدر یاش ایلن بر نوجوان
تیغی قاطع صوتی یکرک جنک ایچنده کاردان
کفتکوی بی بدلدور خاق و خوبی بی نشان
عازم دجال بیدین مهدی صاحب زمان
مظہرا من و عدالت عهد و پیماندور بو کون

چونکہ (صدرالدین افندی (۱) غمکسار اولدی سنکا
بحر علم و معرفت تدبیرہ یار اولدی سنکا
صدق و دلدن همدم لیل و نهار اولدی سنکا
باعث منقاد عالم هر نه وار اولدی ستکا
مرشد استاد کامل پیر شیرواندور بو کون

(قاسم میرزای اعظم) دور (وزیر) نیک و نام
(کاتب مشکین رقم) کان فصاحت خوش کلام
پرده پوش عیب مسکین افتخار خاص و عام
سرور (دستور عالم) منشیء عالی مقام
هر سوزی بر درو کو هر لعل و مر جاندور بو کون

(یوسف اوغلو) قولقنکده (ناظر) ینکدور بیمثال
مصاححت بین و خلاق نکته دان و خوش مقال
کاممش روی زمینه ییله مرد پر کمال
آنی لطفندن یاراتمشدور خدای لایزال
(صاحب کفتار خلوت سر پنهان) دور بو کون

(۱) صدرالدین افندی: حاجی چلبی خانک (تبریز) شهرینه تعیین ایتدیکی
(نائب) اولمالیدر.

لایق اوز حالیدر حق دونه دولت ویرمه
 بو امانت ستیوهسی لایق دکل هر بر کسه
 اهل عرفاندور بونی هر کیم که ادراک ایلمسه
 چون (تمام اولدی ازل حمام مسجد مدرسه)
 وقت (دیوارمیزین نقش ایوان) دور بو کون

من (بنی)م بختی دون ای لطف واحسان مدنی
 نامراد اولمز جهانده کیم سور جاندن سنی
 دور درگاه ایتمه محروم ایلیوب بو بندهنی
 بخش قیل تقصیر و عذرم سالمه کوزدن کل بنی
 (خاطرمد دوران الندم خیل ویران) دور بو کون

بو (مخمس) (اون) مههم، و قاراندیق نقطه لری آیدینلاشدریور.

برنجی: ایلك دفعه بیزه (حاجی چلبی خان) ك رنگین ایولری، اوتاقلاری وار
 لیغنی، و اونلار ك بیر لهو و لعب عیش و عشرت یری دگل بیر نزم عرفان
 اولدیغنی بیلدریور.

ایکنجی: حقیقتا (نادرشاه) کبی محتشم ودهشتلو بیر پادشاهک (یوزبیک آتلو)
 ایله (شکی) اوزربنه گلدیگنی و (حاجی چلبی خان) گده اویله قدرتلو، و قوتلو،
 بیر حکمدار ایله یوز یوزه محاربه ایدهرک غالب گلمه سنی تصدیق ایدیور.

اوچینجی: گرجستان (والی)سی (ایراقلی)نک (حاجی چلبی خان) حقنده گیزلی
 گیزلی تدبیرلر ایتمه سنی و قارا باغ، نخچوان، قاراداغ گنجه خانلاری ایله برابر
 مخفی صورتده سلاحلاراق بردن (حاجی چلبی خان) اوزربنه کلمه لرینی و حاجی
 چلبی خان: والی قوشونینک بعضی سنی دیری-دیری دوتاراق بعضی سنی ده قیچدن
 کیچیردیگنی نشان ویریور.

دوردنجی: بدخواه و حاسد قاراباغ. قاراداغ، نخچوان و گنجه خانلارینک
 (حاجی چلبی خان) ایچون (گن) قازدیقلاری (قویو) یا اوزلرینک دوشمه لرینی
 و دونن (دوش) لرینی گهره رهک میدان اوقویان اوخانلارک برگون سوگراخجالتلریندن
 (حاجی چلبی خان) حضورینده (بای) کبی اگیله رهک تعظیم ایتمه لرینی و آزچوق بیر
 آبرویه مالک اولدیقلاری حالده بخل و حسد لری یوزبندن اوزری-اوزلرینی بویله
 زذالته سالدیقلارینی گوسته ریور. و (ارکیشی) اولان (حاجی چلبی خان)ک

یخشی لیکه یخشی لیک هر کیشی نك ایشیدر
 یمانلیقه یخشی لیک ار کیشی نك ایشیدر

شعری مضموننجه اونلاره (گل) دن آغیر بیر سوز بيله دیمه دن آزاد ایتمه سی میدانه چیقاریور.

بشنجی: حاجی چلبی خان) کاردان مرد میدان و پهلوانلار سر فرازی اولان (آقا کیشی بیگ) آدنلو بیر اوغلونک وارلغنی گوسته ریور.

آلتنجی: علم و معرفت دریاسی اولان (صدرالدین افندی) کبی بیر فصیلتلو ذاتک دائما (حاجی چلبی خان) تدبیرلرینه یار و اونک مرشد کامل و پیر (شیروان) اولما سنی آندریور.

ییدنجی: (حاجی چلبی خان) ک (قاسم میرزا) آدنلو پیرنیک نام، مشکین رقم کان فصاحت اولان پیر (وزیری) اولماسنی بیلدریور.

سکزنجی: (حاجی چلبی خان) ک (یوسف اوغلو) آدنلو پیر کمال، نکته دان، خوش مقال، گیزلی دانیشقلار، پنهان سرلر صاحبی بولونان پیر بیمشال (ناظرینک) اولدیغندان خبر ویریور.

دوقوزنجی: حاجی چلبی خان) طرفندن شکلی ده پیر حمام، پیر مسجد، بپرد مدرسه دیکدیگنی میدانه چیقاریور.

اوننجی: مزین دیوار ایبه نقشلی ایونک ده آرتیق سیراسی کلدیگنی یاده گتو ریور که بونلار تاریخمز ایچون پک اهمیتلی درلر. (حاجی چلبی خان تاریخ هجری (۱۱۶۸) ده اوز اجلی ایله وفات اتمشدر. اوزیندن سوگرا بیرنه اوز دوغما اوغلو بولونان (آقا کیشی بیگ) جلوس ایدرک اوده فقط بشجه ایل خانلیق ایده بیلمشدی. (آقا کیشی بیگ) غازی قوموق خانی (لزگی محمدخان) ک دامادی (کوره کن) ی ایدی. قلیبنده (حاجی چلبی خان) عائله سنه بویوک بیر کین و عداوت بسله یین (محمد خان) مادامکه (حاجی چلبی خان) حل حیاتدا ایدی هیچ بر عداوت اظهار ایده بیلمه مشدی، نهایت تاریخ هجری (۱۱۷۲) ده بیر فرصت بولاراق اوز (کوره کن) ی بولونان (آقا کیشی بیگ) ی گوریشمک آدیله (ارش) محالنه دعوت ایدرک واوراده (ملک علی) معاونت و رفاقتی ایله اولدیرمش ایدی. (شکی) لی (بنی) نک آشاغ داکی شعری بو مناسبتیله رشته نظمه چکیامش تاریخی پیر شعردر.

مخمس

چوانلر سروری مقتول اولوبدر خاص و عام آغلار

کمال جرئتین یاد ایلیوب اهل کلام آغلار

ادانلر کولر کاهی اعالیلر مدام آغلار

حسودی شاد اولور هر دم محبی صبح و شام آغلار

تعصبدن یانار جانی بیلن ناموس و نام آغلار

مسلم اولدی چون عام شجاعت لطف و مولادن
صدای حام خوشنودی بلند اولدی مسیحادن
عمارت قیلدی مسجدلر دونوب کافر کلیسادن
عجب کان عدالت ای دریغا کیتدی دنیادن
آنتکچون اول محمد (مهدی صاحب نظام) آغلار

بیلوب محرم کتوردیلر (قموق خان) بنی شیروانه
ولی ابلیس ملعون تک فسادی سالدی هر یانه
لوندلک هیز و بیدینلک بر آد اولدی داغستانه
شهید اولدی کوزل جانلر خلائق دوشدی افغانه
یانر کوک دود آهمدن چکر حسرت تمام آغلار

دخی اول بر دل ای جانلر فنا خوانندن آیلمز
ریاست کلشنی ایچره آنک تک بر کل آچلمز
بو معنی نی قانوب درک آیلمز هر بر تن بلمز
ملالت بعضی احیایه نندندر کیم اثر قیلمز
مزارستان عالمده رمیم اولمش عظام آغلار

خوش او کونلر آنتک دورینده خلق آندن امان اولدی
ولی مرحوم اولاندن سنکره وحشی تک رمان اولدی
ینن فسق وفساده میل ایدوب ایشلر یمان اولدی
نشان روز محشر فاش اولوب آخر زمان اولدی
عبادتخانهلر بالقوز قالوب بیت الحرام آغلار

امیر صاحب تدبیر مرد نادر دوران
اولورمی بر ولایتده آنتک تک سرور میدان
نصیب ایتسون خدا جنت ایچنده نعمت الوان
عریزنک روحنه هر دم باغشلار اوخویوب قران
دعای خیر ایدر دلدن (بنی) کمتیر غلام آغلار

(لزگی محمد خان) اوز (کوره کن) ی (آقاکیشی بیگ) ی اولدیردیکدن سوگره قوشونی ایله (شکی) شهرینه داخل اولاراق اهالی بی (قرق گون) قتل و غارت خانلقک ایسه بوتون تجملات و خزینه لرینی تالان و یغما ایتمش ایدی.

اوزمان شهرک باش بیله نلری هر بیر احتمالیه قارشو اولاراق کوچک (محمد حسین) ی (شیر وان) ه قاچیرتمشلارایدی. چونکه (لزگی محمد خان) ک فکری (حاجی چلبی خان) ک نسلینی قیروب بتیرمک ایدی. بونی حس ایدن خالقک آرتیق صبرکاسه سی داشاراق وجانلاری بوغازلارینه یغیلدیغندان اولمالیدرکه هپسی بیردن (دونوک) لک ایدهرک (لزگی محمد خان) ی (شکی) دن چیقاروب قاومشلارایدی. - بو ناکهان بلایی مملکتک باشندان بیگ زحمت ایله ساوان اهالی فرصتی الدن قاچیرمیاراق شیروانه قاچیردیقلاری (محمد حسین) ی تعجیلی صورتده (شکی) یه قایتاراراق هپ بیر آغزدن (خان) دیکمشلردی. ایشته او تاریخدن اعتبارا محمد حسین: (محمد حسین خان) آدیله مشهور و شاعر اولدیغی ایچونده (مشتاق) تخلصی ایله معروف اولمش ایدی.

بنده زمانمزه قدر اسکی شاعرلریمز جرگه سنده (محمد حسین خان مشتاق) آدیله شهرتله نن بو شاعر دوست و معارف پرور شاعریمزک عنوانینی تحریف ایتمه دن او یله یازدیم. (محمد حسین خان مشتاق) ک (جلوس) ایتدیگی گونه کبی گیچردیکی حیاتی بگا تما میله قارانیقدر. و کیمدن تحصیل ایتدیگندن ده بوستون بی خبرم. یالکز جلوسندن بیر نیچه ایل سوگره (شکی) ده بیر گوزل (عمارت) ایله بیرده بیر بویوک (مسجد) دیکدیردیگنه سند اولاراق الیمده ایکی منظوم وثیقه لر واردرکه اونلار (آغجه یازیلی) حاجی محمد چلبی افندی (زاری) تخلص طرفندن انشاد اولونمشدر. (زاری) بو شعرلرینی (عمارت) ایله (مسجد) ه ماده تاریخ اولماق ایچون رشته نظمه چکمشدر بیرنجی سی (عمارت) ایکنجی سی ایسه (مسجد) ایچوندر.

منظومه

(حسین خان) معدلت آیین

تخت و بخت حکومته منصوب

رفعت و جاهی اوزره قایم اوله

عزو دولتدن اولمیه مسلوب

بیر مزین عمارت ایتدی بنا

قصر فردوس تک بسی مرغوب

بو بنای لطیف تاریخین

ایستدیم بو ایدی منکا مطلبوب

کلدی پیرخرد دیدی تاریخ
فرح افزا بنای منزل خوب (۱)

۱۱۷۹

تعریف اولونان اشبو قصردهن بوگون فقط بیرگوزل سالون قالا بیلمشدرکه
بوگونگی نسل دگل گله جک نسل ایچونده بیله قیمتلی سانیلاجاق بیر آیده صنعت
و مجسمه نفاستدر.

ایکینجی شعر ایسه (مسجد) ایچون دیلیمش تاریخدر.

منظومه

از (آل حسن) کسی که (همنام حسین)
اوراست روا حکومت و مال و نکین

درفضل و کمال رفعت و جاه و جلال
نادیده زمانه هیچ قرزند چین

کردد بهمه جهانیان فرمان ده
نصرت برکاب و دولتش باد قرین

باحشمت و جاه و غرو تمکین علمی
افراشته بر فراز کردون ززمین

دربقعه خاص خویشتن کردبنا
یک جامع بی نظیر آن مظهر دین

از بهر خیال سال تار یخخش را
بنشستم و فکر کرده غمکین و حزین

برکوش من این صدای غیبی بر سید
کاین کار تو نیست هیچ بیجا منشین

تعلیم بکیر خیز زاستاد خرد
سبقت زده او بر همه پشین و پسین

(۱) بو عمارت اوتاق ایشیک آدله مشهور «ممتاز»

از پیر خرد سوال کردم گفتا
تاریخ بر و مثال فردوس برین

۱۱۸۳

بو مسجدك ديكر بر ماده تاريخيده (رياض العلماء) در كه اوده حساب ايديليديكده
(۱۱۸۳) چيقيور. خانلغي ايله او قدر آليش ويريشمز اولميان (محمد حسين خان
مشتاق)ك باياسندن، عموسندن، آتاسندن، بحث ايتمه گيمز شاعر يمزك ياشاديغي محيط
ايله مكان و زماني گوسترمك ايچون در. او شرايط داخنده شعر دگل ايكي كلمه
بيله عادي سوز سويله يه بيلمك بنجه بويوك هنر عد ايديلمه ليدر. (محمد حسين
خان مشتاق) ملا پناه واقف، ملا ولي و دادی، شكی لی بنی، شكی لی راجی، آغجه
نازیلی زاری، كلبيرلی رافع، و سايره ايله همعصر همده دوست ايدي. (واقف)ك
(كورك) ايچون سويله ديكي (مخمس) (مشتاق)ك واقفه ياغشلا ديغي كور كه قارشو
يازيلمش تشكر نامه در.

مخمس

قيش كوني چونكه دونر شول جنت الماوايه كورك
اول سيبدين لايق اولمش فرقه (ملا) يه كورك
كورينور ادني اكرچه همت (والا) يه كورك
ايله كه پوشاك اولور فصل شتا اعضايه كورك
طعن ايدر يوز فاخر ملبوسه ديبايه كورك

كورك اولان يرده جهانك رخت الواني ندر
ايشمك و زردابه بكرس چوخا باراني ندر
قوپرينك دوشكي ياصدوغی يورغانی ندر
كرم ونرم آدملرنك قوجاغی يايانی ندر
روضه رضوانده بنكزر حله حورايه كورك

كون بو كوندن بيله ايستر هيچ توفير ايمسون
بادو بر فين ايسته سه تبديل و تغيير ايمسون
يازه دك كيمسه منكا اوطاق تعمير ايمسون

ساوقنك هر نه الندن كاسه تقصیر ایتسون
اولدی بر جوشن خدنك شدت سرما یه كورك

پوستین بره کی بز غاله وقتی فی المثل
عید نوروزی عیان ایتمکده در برج حمل
داخی سن لازم دکل سن ای بهار خوش عمل
ایسته سن شیمدن کیرو سن خواه کلمه خواه کل
آرترو بدر یعنی آسایش قدو بالایه كورك

(واقفا) چوخ لطف قیلمش حضرت سبحان سنكا
(كورك) ارسال ایلمش اول (صاحب شیروان) سنكا
خانه احسانی آبادان که ویردی جان سنكا
دوتمه کم کیم چوخ گرمدر همده عظم شان سنكا
فخر قیل کیم (پادشه) لردن کلور (پاشا) یه كورك

(مشتاق): ملا پناه (واقف) كڭ واله مفتونی و شعرلرینك عاشق آشفته سی ایدی.
بونى حس ایدهن (واقف) آرتیق رسمیتی براقاراق هر بیردردینی ایسته گینی آپ
آچیق (مشتاق) ه سویله ردی. اودر که قومشو خانلیقلاره ویا خود قضالره چیقارکن
بیر ممتاز (تفنك) ه احتیاج حس ایدهن (واقف) شکى ده دوستی مشتاق ایله ایتدیگی مصا
حبه لرک ییرینده بیر اعلا (تفنك) ایسته مش اوده واقفه بیر گوزل (تفنك)
گوندرجگنی وعد ایتمش ایدی. (مشتاق) نه نه ایتدیگی وعده بی اونوتاراق (تفنك)
ی گوندرمه مش ایدی. (واقف) ده آ شاغاداکی (مخمس) ی انشاد ایدهرک کلیرلی
(رافع) تخلص واسطه سی ایله (شکی) یه گوندررک (مشتاق) ه شو خییا نه گلا یه ده
بولونمشدر.

مخمس

دهرده اولدی منكا دلدار و دلبر بیر تفنك
خوش قدی آینه سیم و سمبیر بیر تفنك
چکدی دود آهیمی تا چرخ چنبر بیر تفنك
جانمه آتش سالوب یاخدی سراسر بیر تفنك
یانه یانه قالدیم اولمادی میسر بیر تفنك

قیوریلیر کونکلم تفنک دن دم اورانده مار تک
 او د چیخار آغزیمدن اول دودیله چاخماق بارتک
 کلهسی اشکم اثر چشم شراری نار تک
 مشکلی باروت عطری ایله طرّه طرار تک
 ایتمدی دماغیمی مطلق معطر بیر تفنک

بو (قاراباغ) ایچره چوخ چیخدم طلب میداته
 مشکل اولدی چونکه یول بولمق آنتک امکاته
 ایلدم بو مشکلی اظهار (شیروان خان) نه
 کوستروب لطف و کرم من بنده فرماته
 ایتدی وعده اول شهنشاه دلاور بیر تفنک

باور ایتدم وعده به من کلدیم اوده هم کله
 کلمدی اما کوزوم یوللرده قالمشدر هله
 نالشدن هر زمان دوشدی زمینه زلزله
 دیرلر اول (بیکرییکی) هم آختارور دوشمزاله
 قحطه چیخمشدر مکر آله و اکبر بیر تفنک

هر کیم ایستر کیم وجودی معرکه آرا کرک
 کندی ذاتندن سلاح و اسلحه اعلا کرک
 کله سیله خون اعدا تو کمکه سودا کرک
 کر تفنک اولسه ییزه ممتاز و بیهتا کرک
 (واقفا) یوخسه دکل مقبولمز هر بر تفنک

شاعر (رافع) واقفنگ شعرینی (مشتاق) ه تقدیم ایدرکن (مشتاق) فی الفور اوستی قیزل
 سویب ایله یازیلمش کامل جوهرلو بیر تفنک و ریاحهسی ایچون امر ویره رک و
 اشبو مخمسی ده واقفه جوابا شان ایدیور.

مخمس

کلمش اول (عالی جناب) نك قاصدی (۱) ایستر تفنك
 ای کوزوم نظاره قیل باخ هرینکا آختر تفنك
 ایله سین تاپ کیم کورنلر سویله سون بهتر تفنك
 کامل اولمش جوهری اوستنده نقشی زر تفنك
 نیلیر آیا ییلمنم یارب او شوخ و شر تفنك

یوخ ایکن ذاتی جهاندا قیلدی افلاطون آنی
 کور نهلر سالدی خلیق ایچره دوتسون خون آنی
 هر کنلر اختراعا قیلدیلار افزون آنی
 ایلمش لر قتل نفس ایچون همیشه چون آنی
 آنک ایچون نوحه سالمش عالمه آغلر تفنك

یایی تشیه ایندی لر خوبولرنک ابروسنه
 یری مزکانه دونوم ای کوزلرنک جادوسنه
 خنجر ایله نیزه کیمدر دوشه لر قیقوسنه
 چرخه ده د کسه باشی د کمز آنک پابوسنه
 هانسی یراندامی سیمنک عضوینه بنکرز تفنك

سن (قاراباغ) ایچره قورموش سن طلب میدانتی
 دوتموسن دلده اولان وعدو و فامیزانتی
 کورمیوب سن (اسب احسان) نك مکر جولانتی
 یر (تفنك) نك بو قدر سن چکموسن هجراتی
 ایلدم تسلیم (رافع) چشم پابرسر تفنك

(۱) قاصد: (رافع) ه اشاره در

شعرینکا احسن (۱) که یتمز هیچ بیر اشعار آنکا
 هر کیمک واریسه حدی سویله سین کفتار آنکا
 کیمسه لب تیرتمسون کیم کلمز استفسار آنکا
 عیدر (مشتاق) دن بو سوزلری اظهار آنکا
 دوتماسون نظمی رکاکت واریسه کمتر تفنک

(مشتاق) صمیمیتله سیودیگی واقفی داها ده خوشحال ایتمک ایچون اونا بیرده بیر
 (خوش جولان آت) باغیشلادیغنی خبر ویریورکه (مخمس) کڭ دوردنجی بندی
 سوزیمزه دلیادر.

سن (قاراباغ) ایچره قورموش سن طلب میدانتی
 دوتموسن دلدۀ اولان وعدو وفا میزانتی
 کورمیوب سن (اسب احسان) نک مکر جولانتی
 بیر (تفنک) نک بو قدرسن چکموسن هجرانتی
 ایلدم تسلیم (رافع) چشم پا بر سر تفنک

شکی ولایتی (مشتاق) گوزل اداره ایتدیکندن طولایی (ایران) حکومتی
 (شیروان) مملکتک اداره اولونماسیده اونا محول ایتمش ایدی. اودرکه ایران
 مورخلری (مشتاق) کڭ لقبی (محمد حسین خان بیکر بیکی شکی و شیروان) عبارۀ
 سی ایله قید ایدیورلر. (مشتاق) شکی همده شیروان (امیرالامرا) سی ایدی. اودرکه
 واقف، نبی، و دادی یری گلرکن بوئی ده آیدینلاشدیرمشلار.
واقف - ایلدیم بومشکلی اظهار (شیروان خان) ینه
 کوستروب لطف و کرم من بندۀ فرمانینه
 ایندی وعده اول (شهنشاه) دلاور بیر تفنک

نبی - چونکه (خان) اولدی (حسین) امت (شیروان) بو کون
 کلدی منقاد اولوبن جمله سی فرمانه بو کون
 اولدی کلزار ارم معمرو ویرانه بو کون
 بلبل و قمری صدا سالدی کلستانه بو کون
 کیتدی ایام شتا فصل و بهار اولدی کنه

واقف - (واقفا) چوخ لطف قیلمش حضرت سبحان سنکا
کورك ارسال ایلمش اول (صاحب شیروان) سنکا
خانه احسانی آبادان که ویرمش جان سنکا
دوتمه کم کیم چوخ کرمدر همده عظم شان سنکا
فخر قیل کیم (پادشه) لردن کاور (پاشا) به کورك

ودادی - نولدی کور اول سرور دوران امیر محتشم
منبع جود و سخاوت معدن لطف و کرم
مرد میدان اهل عرفان صاحب تیغ و قلم
عرصه رفعتده کویا کیم تیکیلمش بر علم
(حاکم شیروان و شکلی) یعنی (حسین خان) باخ

بو سطرلرک جمله سی (مشتاق) ک شکلی و شیروان (بیکار بیکلی) سی اولدیغنی ثبوت
ایدیور. هله واقفک تفنک منظومه سنده کی ایشلتدیگی (بیکار بیکلی) سوزی ادغامزک
صحیح اولدیغنی بیر قات داها تصدیق ایدیور.

واقف - دیرلر اول (بیکار بیکلی) هم آختارور دوشمنز اله
قحطه چیخمشدر مکر آله و اکبر بیر تفنک

بیر مدت (شکلی) بی بر اقاراق (شیروان) ه عزیمت ایدن (مشتاق) ک غیابتندن استفاده
ایله (دوست محمد) آدنلو بیر (قولی چوماق) اوز باشنه توپلادیغی بیر توپار (دیوان
عمله جات) ی ایله اجامر او باشه (شکلی) نک بیر حصه سی ایله (کونکود) (۱) کندینی
باسدیر اراق اهالی سینده قتل و غارت ایتدیرمشدی. (دوست محمد) ک عمده مقصدی
ایسه (ریاست) ایدی. اصل مطلبدن بی خبر اولان (مشتاق) اهالی نک عصیان ایتدیکنی
ظن ایله (شیروان) دان بویوک بیر قوه ایله بیر باش (کونکود) ه یورو بهرک عاصی لری
تادیب ایتمک ایچون قباچه ده بیر مقدمه الجیش گوندرمش ایدی، موقعارینی قورقولی
حس ایدن دیوان عمله جاتی ایسه ینه بو سوک دقیقه دن فایده لنه رک دینج اهالی بی
عصیانچی غارتچی آدلان دیر اراق (دوست محمد) دسته سنی مدفعه به قالیشاراق
مظلوم نظره ویرمشلر ایدی. بویله بیر مشکل و چیقیلماز وضعیتده قالمش اهالی نک
حاله یالکز (مشتاق) ک آتاسی باباسی و اوزی ایله سیقی بیر رابطه و سابقه سی
اولان (شکلی) لی شاعر (نبی) قوشاراق دو کوله جک قانک قارشوسنی بیر آن اول
آلماق ایچون وار قوه سی ایله چالیشمیشدی شاعر (نبی) اولجه بیر چوق اقداماتده

(۱) کونکود:

بولونورسادا متاسفانه قوشون سرکرده لری (نبی) تی تانیما دیغلاریندان و یا خود تانیاراق شاعر قدری بیلمه دیکریندن مسئله یه اهمیت ویرمیورلر. ناعلاج قالان (نبی) نهایت اهالی یه داغا داشا قاچما غی توصیه ایله اوزی شخصا (مشتاق) ک حضورینه گیده رک مسئله نیک اصلنی آکدریور. شاعر دوست (مشتاق) تک بیر (نبی) نیک سوزیله او مهارتله قورولان ایشی یاترداراق اصل مقصرلری تادیب و دینیج اهالی بی عفو ایدیور. آشاغادا کی منظومه لر او احوالاتی گوزیمزک او گنده جانلان دیران و تاریخمزک بیر (بنده) سنی تنویر ایدن اهمیتلی شعرلردر.

مخمس

عزم جزم ایتدی (حسین خان شیروان کونکوده)
 یربه یر دوتدوردی راهی کیتدی پنهان کونکوده
 چکدی مالی (دوست محمد) سالدی تالان کونکوده
 یار غمخوار اولمادی هرگز بیر انسان کونکوده
 جور و ظلم اولدی جزای لطف و احسان کونکوده

دولتی ادباره دوندی چون فلک یار اولمه دی
 عهد و پیمان ترک اولوندی قدر اقرار اولمه دی
 (جرم یوخ) دشمن قوی (حاکم) (۱) هوادار اولمه دی
 عدل دیوان حکم اولوب تنبیه بدکار اولمه دی
 غیرلر قیلدی فسادی دکدی نقصان کونکوده

مردم اهل عنادنک قولسی اولمز استوار
 مصلحت طورینی بیلمز هر لئیم نابکار
 یوز فسادنک بایین اورتر بیر حکیم نامدار
 بیر نیچه مفسد (سکی) نی ایلدی بی اعتبار
 سکه دن سالدی (نوخو) نی قیلدی بهتان کونکوده

مدت ایدی بو آراده بیر ملالت یوخ ایدی
 هر کیشی حدین بیلوب میل (ریاست) یوخ ایدی

(۱) قوشون بویوکنه اشاره در.

(حاکم) ننگ حکمنده بیر ترک عدالت یوخ ایدی
مدعی لر نیتینده بو عداوت یوخ ایدی
سالدی هر دم فتنه نی بیر مکر قتان کونکده

بعض کسار بو حکایتدن خبردار اولدیلار
رحم و صدقیت متاعندن سبکبار اولدیلار
غیرتی پامال ایدوب بختی نکونسار اولدیلار
قونشو حقین کورمیوب هر دم کهنکار اولدیلار
خوار اولوب خجالت چکرل دوشسه دوران کونکوده

بحث لاف اورماق قدردن کار هر نادان دکل
تا که حقدن اولمادان برقول و فعل امکان دکل
بیله یازیلمش ازلدن امر بی فرمان دکل
دوغری یولدان بوسیاست (۱) قدرت انسان دکل
کلدی تقدیر قضادن قهر یزدان کونکوده

ای (بنی) بیردم تعصب شهرین آباد ایلدم
حرمت نان و نمک دور حقتی یاد ایلدم
عرض (راز) ایدوب (امیر)ه داد و فریاد ایلدم
چاره سیز قالدیم (فرار)ی خلقه ارشاد ایلدم
صلح اولوب جنگ اولمیوب تادوشمسون قان کونکوده

۲

مخمس

حمد لله فلکنک کردشی یار اولدی کنه
بحث نوشادی دی عیش مدار اولدی کنه
مدعی لر یور کی درد غبار اولدی کنه
خیل کمراهه (سیاست) نه که وار اولدی کنه
منزل اهل نفاق اسفل نار اولدی کنه

بیر ستم پیشه دنی فعل بد آداب قیلوب
 دوتدی بتخانهیه یوز معبدی محراب قیلوب
 قیردی ناحق بشری داخل سیلاب قیلوب
 دوتدی لعنت یوخوسی اویدی زهر خواب قیلوب
 پستر خوا بکھی خاک مزار اولدی کنه

بیر هنر معدنی نورسته جوان اولدی ظهور
 نسل اولاد شرف صاحب ادراک شعور
 اولدی تنیه (سیاستکر) ارباب (فجور)
 قالدی جاننده حسودنک المی تا دم صور
 دشمنک بوچ سری مسکن مار اولدی کنه

ار اولان دوغرو کرک بلمنم افسانه سوزی
 عرض (سردار) ایدوبن سویلهدی مردانه سوزی
 خبر جرئتک کیتدی (داغستان) ه سوزی
 دیدی سر کرده لره عاقل و فرزانه سوزی
 صلح و میشاق اولوبن قول و قرار اولدی کنه

چونکه (خان) اولدی (حسین) امت شیروانه بو کون
 کادی منقاد اولوبن جملهسی فرمانه بو کون
 اولدی کلزار ارم معمر و ویرانه بو کون
 بلبل و قمری صدا سالدی کلستانه بو کون
 کیتدی ایام شتا فصل و بهار اولدی کنه

کورنه محو اولدی جهاندن شر ابلیس و لعین (۱)
 (تابعی) جمله خجالت چکوبن اولدی حزین
 مرغزار اولدی سراسر چمن روی زمین

(۱) دوست محمدده اشاره در.

چیخدی سیرانه عجب حوری فردوس برین
صحبت مهر جبین لاله عذار اولدی کنه

دوشدی دوران (سیاست) دیمسون کیمسه خلاف
سوزیمنک صدقنه شاهد اثرنون ایله کاف
بو بشارت آچیلوب کیتدی خبر قاف بقاف
ایدل آشفته بودم نوش ایده کور باده صاف
موسم طیب و طرب مست و خمار اولدی کنه

ای (نبی) ایلدی چرخنک بیزه دورانی وفا
دوغریدر بیرجه کدورتدن اولور ایکی صفا
آیتک معنی سی بو تفسیر ایدن هم مصطفا
باعث راحت اولوب چکدیکمز جور و جفا
هجر و فرقت المی وصل نکار اولدی کنه

(۲۲) ایل حکومت ایده بیلهن (مشتاق) شکلی و شیروان مملکتارینی گوزل اداره ایتدیکندن طولایی بیر چوق رقیب و دشمنلر قازانمش ایدی. اڭ بویوک دشمنی عموسی (حاجی عبدالقادر خان) ایدیکه تعلیماتنی (قاراباغ) خانی بولونان (ابراهیم خان) و دیگرلریندن آلیور ایدی. (حاجی عبدالقادر خان) تاریخ هجری (۱۱۹۴) گیجه (ارش) و (شکی) بکلری ایله گلوب اوزدسته سنی (قالا) نڭ دالنده (داغ) آراسنده گیزلتمش و گون اورتاچاغی دیوان عمله جاتی داغیلارکن (محمد حسین خان (مشتاق) ڭ اوتاقنه داخل اولاراق (مشتاق) ی اولدیر مش و ابو ایشیکنی ده بنمسیه رک اوزینی (خان) اعلان ایتدیرمش ایدی. بو یورهک یاندیرجی حادثه بوتون اهالی یه و با خصوص (مشتاق) ی یاقیندان تانیانلاره فوق العاده تاثیر ایتتمش ایدی عمرینده کیمسه یی تعریف توصیف ایتمیهن (ملا ولی و دادی) بو فاجعه یه دایر بیر تاریخی شعر سویلیه رک آدینی (مصیبت نامه) قویمش در که بنجه پڭ مناسبدر. و دادی نڭ او شعریندن بیر چوق مطلبلر استخراج ایتمک ده ممکندر. مصیبت نامه نظریمده (مشتاق) ڭ قیمتنی داهادا آرتریور چونکه (ودادی) طرفندن ده تقدیر ایدیلهن (مشتاق) ڭ آرتیق دیبه جک سوز قالمیور.

مصیبت نامه

کل کونکل بیر عبرت آل بو کردش دورانه باخ
 جام حیرتدن دمی مخمور اولوب مستانه باخ
 دوت تفکر دامنین بیردم دل حیرانه باخ
 کیمسیه قیلماز وفا بود هر بی پایانه باخ
 اولمه معمورینه راغب آخری ویرانه باخ

بیوفا دور ملک دنیا مالنه آلدانمه چوخ
 عزو جاه دولت اقبالنه آلدانمه چوخ
 دوتمه امید عقل و فهم احوالنه آلدانمه چوخ
 قوه قردادش و رفیق اقوالنه آلدانمه چوخ
 هر بیر ییر رمزایله سندن اولور بیکانه باخ

شرحی بی ممکن کوب کیتمش جهانه چوخ همام
 هر بیر عصرنده بیر صاحب هنر عالی مقام
 شاه اوله ایستر کدا دیوانه یا اهل نظام
 یتیمش مقصودینه عالمده هیچ ارباب نام
 جمله سین مفتون ایدوب بو بی سرو سامانه باخ

دینکله ای طغیان محنت بیر روایت سویلیوم
 دیده لر کریان ایدوب شرح ملالت سویلیوم
 درد بیدرمان داغ بی نهایت سویلیوم
 بو سوزه نسبت سنکا کل بیر حکایت سویلیوم
 لطف ایدوب قیل بیر نظر بو مختصر دستانه باخ

نولدی کور اول سرور دوران امیر محشتم (۱)
 منبع جود و سخاوت معدن لطف و کرم

(۱) آیری بیر نسخه ده محترم نازیلیمشدر «ممتاز»

مرد میدان اهل عرفان صاحب تیغ و قلم
 عرصه رفعتده کویا کیم دیکلمش بیر علم
 (حاکم شیروان شکلی) یعنی (حسین خان) ه باخ

شیر دل بیر مرد ایدی چوخ شوکت و شانی عظیم
 صف شکن اعدا فکن شمشیر زن بیخوف و بیم
 خوش نما خندان لقا شیرین سخن طبعی حلیم
 سرور صاحب حشم اتباعی چوخ ملکی قدیم
 نیلدی کل کور مقدر حکمت یزدانه باخ

حق پرست اهل توکل پاک دل صافی جگر
 باکی یوخ هیچ کیمسه دن جاه و جلالی بی کدر
 بیلمش رشک و حسد انسانی ایلم در بدر
 باغلامش آنکله کین اعلا و ادنی بی خبر
 سالدیلار هر رنکله دعوادوتوب بهتانه باخ

(حاجی عبدالقادر) و (حاجی محمد) کینه دار
 سالدیلار یوز درلو دعوا ایتدیلر آندن فرار
 قیلدیلار اولدمده (دار دوققاز)ی سنکر استوار
 قویدی دشمن هر طرف یوز اولدی غوغا آشکار
 بولدیلر فرصت تمامی کیردیلر میدانه باخ

(کدخدا) لر کوندروب اوغلیله (۱) چوخ آند ایلدی
 ایتمدی بر سود هرچند عهد و پیوند ایلدی
 (حاجی عبدالقادر) اولدم کور نیجه فند ایلدی
 دوتدی آنلارنک تمامین بر به بر بند ایلدی
 ویردی (ابراهیم خان) ه سالدیردی کور زندانه باخ

(۱) مشتاق بیر هیئت ایله اوغلو محمد حسن خانی حاجی عبدالقادر خانک
 یانینه کوندرمش ایدی حاجی عبدالقادر خاندان اوئلاری دوتوب ابراهیم خان جوانشیره
 گونده ره رک حبس ایتدیرمشدی.

کیندی کاهی (فتحعلی خان) یانته هجرت قیلوب
 نیلدی اول مرد کور اعدا ایکن حرمت قیلوب
 چکدی لشکر بیله سنجه نیچه یول غیرت قیلوب
 ایتدی مایوس آنی هم اقبال بی نصرت قیلوب
 نیلسون انسان اکر یار اولمسه سبحانه باخ

گاه (آقاسی خان) (۱) شیروان (حاکمی) ایله بیرزمان
 باش قویوب اعدایه قارشو آتدیلار میدانه جان
 ایله بیر جنک ایتدیلمکیم سو یرینه آخدی قان
 حاصلی اول درد منده ویرمدی نصرت عنان
 آتشین میدانلاره ایتدی اوزین پروانه باخ

دوندی چون اقبال دولت کلمدی پروا آنکا
 اولمدی هر یانه یوز دوتدیسه بیر ماوا آنکا
 هر نه وار یار مصاحب اولدیلمر اعدا آنکا
 هر طرفدن ویردیلمر قتل ایتمکه فتوا آنکا
 جمله خونخوار و نمک سیز اول شکلی شیروانه باخ

کور نیچه دوندی تماشا قیل آتنگ اقرانته
 آشکار او نهان قصد ایتدیلمر تاجانته
 دویدی حالی هر طرفدن یغدی لشکر یانته
 اولمدی چون چاره یوخ حقدن ایشنگ امکانته
 هر نه تدبیر ایله کر سعی ایتدی اول فرزانه باخ

جمع اولوب قتلینه آتنگ بیر نیچه اشرارلر
 بیلمین نان و نمک بی حرمت و بیعارلر
 اولمکه اولدیلمکه برک ایتدیلمر اقرارلر

(۱) آقاسی خان مصطفی خان شیروانی ننگ آتاسی در.

جمله (اوز اقوام اقران) ی تمام خونخوار لر
قوم و قرداشه اینان کل دوسته باخ اقرانه باخ

بیر (کون اورته) وقتی خالی بولدیلار فرصت مکر
قالمش کیتمش (در) بنده هیج (دربان) دن بشر
دولدیلار اول خواب غفلته یاتار کن بی خبر
بيله در تقدیر (اذا جاء القضاء اعمی البصر)
اوز که فکر نه دوشمه چوخ حقدن کن فرمانه باخ

چقدی تا اولجق خبر اعدایه قارشو بید رنک
بیر زمان ناچار (شهره؟) ایلدی شیرانه جنک
نیلسون یوخ دست بخت اقبال و نصرت پای لنگ
یر به یردن اوستنه یاغدیردیلار تیغ و تفنگ
عاقبت مجروح اولوب غرق اولدی الوان قانه باخ

کور نه لر کلدی اودم (حاجی محمد) باشنه
دوتدیروب هم داخی آنی قویدی (قلعه داشنه)
قالدی (بیر ایل) ویردی جان آخر (اجل) پر خاشنه
بيله دور هر کیم که خاین اولسه اوز یولداشنه
کیتدی هر نه مال و ملکی وار ایسه مجانه باخ

اول (قرا باغ حاکم) ی دولتو (ابراهیم و خان)
اول و آخر آنکله تا یمان ایدی یمان
کوردی (فرصت کلدی) فوت ایتمک دکل عقله نشان
اولدی (عبدالقادر) ایله (متفق) هم اول زمان
یغدیلار بیحد لشکر جمع ایدوب هر یانه باخ

قیلدی بو سررشته ده هر حال ایسه (سعی و امک)
ایتمدی تقصیر هر دم (ویردی سیم و زر یمک)

کلیدلر (جار) و (تالا) خلقی تمامی اهل جنک
کیچدی جوق جنکر آرادان طول اولور شرح ایلمک
اولدی اول (حاجی خان) تک نو جوان مردانه باخ

چکدی (عمای خان) (جونکه تایی) و (احمدخان) چری
هر بیری (داغستان) ایچره کل لشکر سروری
بیله سنجه نیجه باشچی جمله سی میدان اری
بیر طرفدن کوندروب (توپخانه) و پردی لشکری
آرخه دوردی آنلاره (والی کرجستان) ه باخ

ایله دی هر بیر فنون کلدو کجه بیر درلو سواش
هر طرفدن قویدیلار جان آلمغه میدانه باش
کچدی مدت دوشدی خلقه ایله بیر قحط و معاش
اولمیوب بیر بیله ذلت مطلقا عالمده فاش
کامیوب بیله مصیبت روسه یا ایرانه باخ

آرتدی غوغا یوز ویروب هر لحظه بیر جنک وجدال
ایله کیم کلمز حسابه اولدی مقتول و قتال
کوردی کیم اول مرد میدان بلا اول پر ملال
کون بکون اینمکده دور دوران آنی آشفته حال
دمبدم سالمقده دور ایام آنی نقصانه باخ

ایتدیلر صلح اوزره اولدم بیر نیجه قول و قرار
اولدی راضی بیلدی بالان اولدوغین بی اختیار
(ساخلیوب بر هفته) آخر قتل ایدوب مجروح زار
(کل وارین ایتدیلر تاراج یغما تار و مار)
دوشدی جمله (اهل بیت) ی نوحه به نالانه باخ

ال قویوب جمله فساده تیکدیلر شیطان اوین
ایتدیلر کویا خرابه دین ابویس ایمان اوین

آچدیلار خون بابنی باغلادیلار احسان ابویین
 (قیردی اوز اولاد) ینی یخدی آتک سبجان ابویین
 (حاجی قادر) تک جهانک فتنه سی شیطانہ باخ

کل یتیر ای ظلمه راغب سنکدل آهن جگر
 مونجه خونر یز اولمه ایله ظلم ناحقدن حذر
 یادونکا کلمز مکر روز جزا ای بی خیر
 نوله حقدن بیر زمان شرم ایتمدونک شام و سحر
 کوش ایدوب مظلوم لردن اولکن افغانه باخ

آه کیم تا عالم اولمش مهر و ماهنک منزلی
 ایلمش روشن دلی آه سیاهنک منزلی
 که دوشر نسبت کدایه پادشاهنک منزلی
 گاه (شیرنر) یرین ایلر روباهنک منزلی
 دور بر عکسه نظر قیل چرخ کج کردانه باخ

کیمسه قالمز نیک و بد آنجق قالیر عالمده آد
 نامراد ایلر جهانی هر کیم ایلر سه مراد
 بو (مصیبت نامه) تاریخین بیل ای فرخ نهاد
 (ایکی یدی ایکی قرخ) اولمشدی (مینک یوز) دن زیاد
 اولدی مرحوم و شهید اول کوهر یکدانه باخ

بيله دور دوران ایشی هر کونده بیر آل ایلمش
 عاقلی نادان ایله پڑمردده احوال ایلمش
 یوز ویروب نامرده هر دم مردی پامال ایلمش
 ای (ودادی کل که بو دوران منی لال ایلمش)
 کور نهار قیلدی فلک (مشاقی) تک انسانه باخ

(ودادینک) بو (مصیبت نامه) سنده تاریخ مزى تنویر ایدمک بیر چوق نقطه لر واردر که بحث مزخارجنده اولدیغی ایچون اونلارا شرح و بسط ویرمه دیک. (مشتاق) (حاجی عبدالقادر خان) الیلله تاریخ هجرى (۱۱۹۴) ده قتل اولوناراق (کل وارین ایتدیله تراج و یغما تارو مار) مضموننجه ایوا ایشیگی ده تراج ایدیلیمش و او جمله دن مجموعه اشعاریده آراده محو اولوب گیتمشدر (مشتاق) نك قبری ايسه شكی ده اوزی دیکدیردیگی (برنجی جمعه مسجد) ی نك محرابی ایچریسینده در.

با کو ۵ ایون ۱۹۲۵

سلیمان ممتاز

مستزاد

ای باد صبا حال من خسته ناشاد - باعجز کدایی
تقریر بکن بر شه آن حسن خدا داد - از بهر خدایی

برخواست ز صحرای جنون ناقه لیلی - با محمل شیرین
افکند فغان جرس تیشه فرهاد - در کوه صدایی

از دام فلک نیست پس امید خلاصی - هرگز نتوان شد
دیگر نشود چاره افتاده صیاد - امکان رهایی

خواهم بر رسم در حرم کعبه کویت - نزدیک تو باشم
باز از ستم چرخ جفا پیشه بیداد - ترسم ز جدایی

غیر از سر کویت نشود منزل ماوا - بر عاشق شیدا
مرغیست کجا میرود اندر قفس افتاد - بیچاره بجایی

در ظلمت هجر تو گرفتار بلایم - خوامشکده نور
از شعله وصل تو بود چاره امداد - ای ماه کجایی

حیف است بر اندام تو از اطلس و خارا - باید که پوشند
برقد تو هر جامه زینده نه افتاد - جز غنچه قبایی

عمریست که در قید تو پابسته غلامم - با کسیوئی مشکین
رسم است که چون بنده شود پیر شد (۱) آزاد - ای ترک خطایی

مرغان چمن نغمه سرایند درین باغ - مانند (مشاق)
بلبل بصد انواع زند از سر شمشاد - آهنگ نوایی

(۱) شد: شود کلمه سنک مخففی در خواجه حافظده بونی غزل لرینک بریسنده

ایشلتمشدر.

فکر بلبل همه آنست که کل (شد) یارش
کل در اندیشه که چون عشوه کند در کارش «ممتاز»

مربع

سیودیم بر جوان اون دورت یاشنده
 او طرفه چاغنه قربان اولدوغم
 کونش تک عالمی قیلدی منور
 جیینی آغنه قربان اولدوغم

رقیبی کورنده ایلدی پر خاش
 داغندی هر طرف مانند خشخاش
 صفحه رخساره چکنده نقاش
 قاشلاری طاقه قربان اولدوغم

سینم او کوزلنک چارپاز داغیدور
 مجلس عیش ایچره طرفه چاغیدور
 شوخ ناز و غمزه سی جان آلماغیدور
 مژکانی صداغنه قربان اولدوغم

آغ یوزده خاللاری فلفله نسبت
 جان قوشی باغنده بلبله نسبت
 لباری (۱) چی دوشمش بر کله نسبت
 احمر ینکاغنه قربان اولدوغم

سیودیم جان و دلدن (مشتاقی) اولدم
 حسرتین چکمه کدن اوچ داغی (؟) اولدم
 او جلاد کوزلرنک قوناغی (؟) اولدم
 بیلمن نساغنه (؟) قربان اولدوغم

(۱) چیی: تورکجه درمقابلی عرب دیلنده ژاله، فارسجه ده شبنم در. شیمدی متروک
 اولان بو کلمه یی اسکی شاعر لریمز چوق ایشتمش لر. «ممتاز»

تجنیس

ای ابروسی کمان مزکانی خدنگ
 دوروبسن قصدیمه یراقیله (۱) سن
 روامیدور بو شکسته کونکلمی
 غمزه ننگ قیلجی ایلن یراقیله (۲) سن

هم صحبت بیلورسن (۳) همدم بیلورسن
 جکریم زخمینه همدم (۴) بیلورسن
 رقیبی اوزینکا همدم بیلورسن
 هاچن کلجکسن یراقیله (۵) سن

کم دینر حسنکا صونام اودینه؟
 صغان ترسا سیودی کیردی اودینه
 پروانه نی سالدنگ هجرنگ اودینه
 بایقوننگ دیلنی یراقیله (۶) سن

یوزی قرالری (۶) یوزاق ایلمه
 بلبنگ همدمنگ یوزاق (۷) ایلمه
 عاشقی کوننگدن (۸) یوزاق ایلمه
 ترحم چاغیدور یراقیله (۹) سن

دوتمه جمالنگا هر (۱۰) آینه سن
 یتمه هر ناکسنگ هر آینه سن (۱۱)
 اولدورسن (مشتاقی) هر آینه سن (۱۲)
 باری کل اوستنه یراقیله (۱۳) سن

(۱) یراق: اسلحه سلاح. (۲) یاره قیلماق، مجروح ایتمک. (۳) همدم: سن
 صحبت بیلدیگک کبی (دم) ده بیلورسن. (۴)؟ (۵) یراقیله سن: یار! سن نه زمان عقله
 کله جکسن (۶) آق یوزلو (۷) یوزاق قوش آدی اولالیدر. (۸) یوزاق! دور،
 یراق، (۹) یار ترحم قیلماق چاغیدر (۱۰) هر آینه: هر بیر گوزگو، مرآت
 سنجیل. (۱۱) هر آینه: (هرای) نه، امدادینه. (۱۲) هر آینه هر گاه. (۱۳)
 یری اونده مشتاق اوستنه گلوب آغلا.

غزل

حبییم قد موزوننک القدور دال اراسنده
وجودنک حضرت حق ساخلاسنک اقبال اراسنده

ایشم دشواردور هجران الندن خیلی مشکلدور
من بیچاریه بیر التفات ایت حال اراسنده

منم قتلده دور کافر کنک قویمونک مسلمانلر
مکر یوخ عاشق ایله معشوقنک بر دال اراسنده

قاشنک بر یانه صف چگمش مژه نک بیر یان ایکی لشکر
دوروبدور بیر بیر ایله جنک ایدرلر خال اراسنده

ایدردوم مصلحت من بو ایکی خونریزه (مشتاقی)
دیدى هاتف منکا یاردورمه باشنک قال اراسنده

• لاپناه واقفه جواب

نخمس

کامش اول (عالی جناب) نک قاصدی ایستر تفنک
ایکوزوم نظاره قیل باخ هر یانه آختر تفنک
بیله سین تاب کیم کورنلر سویلسون بهتر تفنک
کامل اولمش جوهری اوستده نقشی زر تفنک
نیلر آیا بیلنم یارب اوشوخ و شر تفنک

یوخ ایکن ذاتی جهانده قیلدی افلاطون آنی
کور نه لر سالدی خلیق ایچره دوتسون خون آنی
هر کلنلر اختراعاً قیلدی لار افزون آنی
ایلمش لر قتل نفس ایچون همیشه چون آنی
آنتکچون نوحه سالمش عالمه آغلر تفنک

یایی تشبیه ایتدی لر خوبرولر نک ابروسنه
تیری مژکانه دونوم ای کوزلر نک جادوسنه
خنجر ایله نیزه کیمدور دوشه لر قیقوسنه
چرخه ده د کسه باشی د کمز آنتک پاپوسنه
هانسی بیر اندامی سیمنک عضویته بکزر تفنک

سن قرا باغ ایچره قورموش سن طلب میدانتی
 دوتموسن دلدہ اولان وعد و وفا میزانتی
 کورمیوبسن (اسب احسان) نک مکر جولانتی
 بیر تفنکنک بو قدر سن چکموسن هجرانتی
 ایلدم تسلیم (رافع) چشم پا برسر تفنک

شعرینکا (۱) احسن که یتمز هیچ بیر اشعار آنکا
 هر کیمنک وار ایسه حدی سویلهسون کفتار آنکا
 کیمسه لب پیرتمسون کیم کلمز استفسار آنکا
 عیدور (مشاق) دن بو سوزلری اظهار آنکا
 دوتماسون نظمی رکاکت وار ایسه کمتر تفنک

(مشتاق الٰه): سیودیم بیر جوان اون دورت یاشنده
 او طرفه چاغنه قربان اولدوغم
 کونش تک عالمی قیلدی منور
 جینی آغنه قربان اولدوغم
 مطالعلو مربعی معاصر لر یزدن (نبی) ایله، ملا
 یوسف (راجی) طرفندن تنظیر ایدیلمشدر.

مربع

بیر کل اوزلو یاره هسند اولمشم
 نسرین بخاغنه قربان اولدوغم
 ظلمات کونکلمی قیلدی منور
 آنی چراغنه قربان اولدوغم

کلزار حسنکده عاشق بی دل
 غنچه لر کورو بن ایلدی غلغل
 آچیلمش شکوفه غنچه قیزل کل
 تیلنکک تاغنه قربان اولدوغم

سنسن فکر و ذکریم نکاریم
 مسلمدور سنکا وار اختیاریم
 من اسیرم سنک عشقنکده یاریم
 دوزینه دوزاغنه قربان اولدوغم

خلق ایلدی آنی استاد ازل
 کوزلنکده بی بدل دور بی بدل
 دیشلری سانکه (در) مصیقل
 لعل دوداغنه قربان اولدوغم

قوینی جنت باغ و بستان معدنی
 تر شمامه نارنج تورنج مسکنی
 آله ایچون باغبان اینجیتمه منی
 او باغتنک تاغنه قربان اولدوغم

اوتاندرور ینکاغی قزاردورکلی
 پریشان حال ایتمش صاچی سنبل
 دادد یرمش لبندن من خسته دلی
 کوثر بولاغنه قربان اولدوغم

اینجمن جوریندن چکسم جفا سین
 بولمشم وصلنده دردیم شفا سین
 وقت طلوعنده یرتمش یخا سین
 کو کسینک آغنه قربان اولدوغم

شبخون سالمش هندی تاراج ایلمش
 قرا زلقی قولاج قولاج ایلمش
 مین بیر آدم سورمش اخراج ایلمش
 خلوت اوتاغنه قربان اولدوغم

یوزی کونش عالم ایچره آشکار
ضوء کامل هر طرفه انتشار
ساخلمشم سینم ایچره یادکار
دو کونی داغنه قربان اولدوغم

سیه دور باشنده کاکل مکهل
پای بوسی ایچون اولمش مطول
توکامش کردنه مسلسل مسلسل
عنبر بخاغنه قربان اولدوغم

شکسته (نبی)م عاشق درحال
عشق مجازیدن ایتدیم انتقال
کردش دوراندان کورمسون زوال
نو جوان چاغنه قربان اولدوغم

منبع

وادی صجبتده قالمشم تشنه
 لیبی زلالنه قربان اولدوغم
 بو عملی کونکلمومی ایله منور
 قامتی دالنه (۱) قربان اولدوغم

لباسی اوستندن کیندی اصفر
 کون تک بو عالمی قیلدی منور
 بولنمز هیچ یرده آنکا برابر
 اول مه جمالنه قربان اولدوغم

بو کاشنده بیتمز آنک کیمی کل
 نه من تکی اولمز صایریان بلبل
 بیاض و جهنده صناسن فلفل
 دانه خالنه قربان اولدوغم

کلزار یوزی منی کنوردی زاره
 ایلمدن کونمدن قیلدی اواره
 آتش عشقنکدن الیم مجاره؟
 ینکاغنکینک آله قربان اولدوغم

سنی سیودیم جانه سالدیم تاراجی
 کوتور برقع یانسون اوزنک سراجی
 یوز جفالر چکدی یولنکده (راجی) (۲)
 حسن و کمالنه قربان اولدوغم

(۱) دال: بوی، قد، بوداغ.

(۲) راجی: شکی نک شاه بالوط آدلو کندی ندر.

ایستر واقفک ایستر مشتاقک کتابچالاریندا (رافع) تخلص شاعرک آدی چکیلمشدر. اما مناسبتی اولمادیغندان شعرلریندن گوسته ریله بیلمه مشدر. او قوجیلاریمی (رافع) ادبیاتی ایله ده آشنا ایتمک ایچون آشاغاداکی (مربع) لرک درجنی لازم بیلدیم.

مربع

بر کون آیرلقنک قیامت اولور
ایمدی هجرنک آیه ایله دوندی کل
جمالنک مشتاقی اولان کیمسنه
اینچلدی موینک تک تیله دوندی کل

فرقتنک جسمدن آیرور روحی
هجرنک مسدود ایدر باب قوحی
سالور تلاطمه غرق ایدر نوحی
آخدی کوزوم یاشی سیله دوندی کل

قاشنک سیودیم قدیم یا یه دوندردنک
آخیتدنک کوز یاشم چایه دوندردنک
رنک و رویم کهر با یه دوندردنک
ایندی حال یمان حاله دوندی کل

قربان اولیم او قامته سیودیکم
اوسخای و کرامته سیودیکم
دیدار قالدی قیامته سیودیکم
(رافع) همدمنک یوله دوندی کل

منبع

سن نیجه همدم سن ای باد صبا
 نه مدتدر خبرنك بوخ حالمدن
 نوح کیمی غرق اولدیم غم کردا بینه
 دردمندم دوته کور کل المدن

افسونچی کار ایتمز زلفنك مارینه
 جسمم دوشدی غیر تیلنك تارینه
 پروانه تک یاندیم عشقنك نارینه
 بلبل تکی ال اوزمشم کلمدن

خیالمده وصالنکا یتمکدر
 سنک میلنك غیر یانه کیتمکدر
 من بلبلم ایشم افغان ایتمکدر
 کل یانمه قاچمه دود دلمدن

یوسفی مصرده زندان اولدردی
 زلیخانی درد بهتان اولدردی
 (رافعی) درد پنهان اولدردی
 اوزنك یتور قورتارکن اولمدن

منبع

نه منی یاندر دنک عشق آتشنه
 داد سنتک النکدن امان آیرلق
 آلدنک اختیاریم کسدنک طاقتم
 قیلدنک کونکلم شهرین ویران آیرلق

دیمه فلان کسنک مدحی نقشیدر
 البسته که یراداننک بخشیدر
 فلک هر نه جفا قیلسه بخشیدر
 هامو درد دن اولور یمان آیرلق

صنوبر قامتک دوشنده یاده
 آرتور درد و غمم حددن زیاده
 النکدن کیدرم (قوتانه؟) داده
 اکر آندن اولسه دیوان آیرلق

(رافعم) درینکده چکرم افغان
 حسرتک بغریمی قان ایلدی قان
 کلم درکاهنکا چاک کریبان
 ظهور اولسه صاحب زمان آیرلق

مربع

ای آقار ای قرداشلر
 بیمروت یاره من نیلیم
 دوشمیشم سودایه درده
 ایلمز چاره من نیلیم

من اولانده یاریم جانی؟
 آنده یوخ دوسنلق نشانی
 سندیرمه عهد و پیمانی
 بیله اقراره من نیلیم

کولرم یوزیمه کولمز
 آغلم کوز یاشم سیلمز
 افعیدر افسونه کلمز
 بیله شهواره من نیلیم

(رافعم) یاندیم ستمدن
 یور کیم دولودر غمدن
 اجل دوتوبدر یخمدن
 ایستر آپاره من نیلیم

لغتچہ

آل	حیلہ خدعہ، مکر.	احیا	دیر بلتمہ، جانلاندریمہ.
ہمنام	آ داش.	عظام	سومو کر، استخوانہا.
فرزند	ولد، اوغول،	منصوب	دیکلمش. نصب اولونمش.
زاری	نالہ، فغان. ایگلمہ.	جلوس	قعود، اوتورمہ.
چلبی	عاملی، تریہلی.	فردوس	بہشت، اوچماق.
سیف	قلیچ شمشیر.	مسلوب	ردا بدیلشمش.
مبع	محل، قیناف.	بقعہ	یر، خطہ.
اتباع	پیروار، طرفکیرار.	خرد	عقل، فکر، اوس.
رہنورد	یول آلان، طی ایدن.	جامع	مسجد. معبد.
والی	بیرو لایتک حاکمی.	سبقت	ایلری گچمہ.
استماع	دیکلمہ، قولاق ویرمہ.	پیشین	اولکی.
ہراسان	قورقاق، اور کک.	پسین	موخر، سوگراکی.
مرقل	مزار، قبر، سین.	حلہ	باش اورتوکی.
فاحش	افراط درجہدہ چرکین.	جوشن	زرہ، جبہ.
قابل	سویلہین. راوی.	بزغالہ	گیچی بالاسی، چپیش،
شرمسار	اوتانغاج، محجوب.	حمل	اون ایکی برجک بیرینک آدی.
رہنمون	یول کوسٹہرن.	نوروز	یگی گون.
یلپا	یل آ یاقلی.	نار	آتش، اود.
قاطع	کسہن، قطع ایدن.	طرار	آلدادیچی، دولاندریچی.
مظہر	بیر شیئک ظہور ایتدیگی بر.	اسلحہ	سلاح، یراق.
منقاد	مطیع، تابع.	طرہ	تیل، ساچ،
مشکین	مشک و قارارنکلی.	آمری	قوش آ دیدر.
دستور	قانون، قاعدہ.	اقوال	قوللر، قولک جمعی.
ادانی	ادنالار، دنی نک جمعی.	لالہ عذار	لالہ یکاقلی.
امارت	بکک، امیرک.	ہمام	ہمت صاحبی، چالیشقان.
اعالی	اعلالار. اعلانک جمعی.	عنان	جلاو، دیزگین.
ملالت	بیزار، اوسانج.	طغیان	آزغینلق، سرکشک.
ہیز	مخنت، ایکی یوزلو آدم.	نورد	گزرگین.
رمیم	چورومش سومو کار.	اشرار	شریر آ داملار.
		دربان	قاپوچی، مجاور.
		اقران	امثال، تای توش.
		مجان	مفتہ، اجرتسینر هوایی.

فاش	— آ چیلیمش، میدانہ چیقمش.	اخراج	— چیقارما، آتما.
مهر	— محبت، سویش.	ضوء	— آیدینلق، ایشیق لیق.
فرخ	— مبارک، مسعود، اوغورلو.	نالش	— ایگلتی، ناله، فغان.
ماه	— آی، شهر.	افزون	— وافر، آرتیق، کثیر.
نهاد	— طبیعت، طنیت.	رکاکت	— دوتقونلق، ضعیفلک.
نکین	— یوزوک، خاتم.	شتا	— زمستان، قیش.
ناقه	— دوه، شتر.	معمر	— اوزون عمرلو.
محمل	— کجاوه.	استوار	— ساغلام، محکم، متین.
جرس	— زنک، چاک.	قوی	— قوتلی، کوچلی، زورلی.
جدایی	— آیریلیق، هجران.	لثیم	— آلچاق، دنی، خسیس.
رها	— قورتولوش، خلاص.	نابکار	— یاراماز.
قبا	— دون، جبه، قفتان.	باب	— در، قاپو.
مرغان	— قوشلار، طیور.	فتان	— فتنه، فساد صاحبی.
مرغزار	— سولاق، اوتلاق یر.	سبکبار	— یوکل، یوکلکی.
اندیشه	— تفکر، دوشونجه.	یزدان	— آله تاگری، چلب.
جبین	— ناصیه، پیشانی، آلین.	نکونسار	— باشی آشاغا، سرازیر.
پر خاش	— غوغا، دعوا، جنک،	دی	— قشیک اول آینک آدی.
فلفل	— ایستی اوت، بورج.	اسفل	— دون، آلچاق، پست.
چی	— ژاله، شبیم، شه.	خوابکه	— یوقومحلی، یاتاق اوداسی.
دشوار	— چتین، مشکل، زور،	فجور	— جنایت، معصیت.
قاصد	— چاپار، پاچتالیون	فرزانه	— دانا، عالم، حکیم.
مصیقل	— صیقلمش، جلالانمش.	میتاق	— آندلاشما، عهد.
شبخون	— گیجه باسقینی.	اصغر	— ساری، زرد.

بیلدیریش

آذربایجان ادبیاتی

اون برنجی عصر هجری آذری مشاهیر شعراستندن

قوسی

نک ترجمه حال و مجموعه اشعاری طبع ایدیلنگدهدر

آذربایجان ادبیاتی

اون اوچونجی عصر هجری آذری مشاهیر شعراستندن

کربلای آلهی عارف

نک ترجمه حال و مجموعه اشعاری طبع ایدیلنگدهدر

قيمتی: ۳۵ قپک.

آذربایجان مطبوعات مدیرلگی نومرو ۲۳۷۴ سفارش نومرو ۲۳۲۶—۳۰۰۰

11
11
11

11
15
7

صایب ۲۰

آذربایجان ادبیاتی

محمد حسین خان مشفق

اوان ایکنبی عصر هجری

مؤلفی : سلمان ممتاز

ترجمه و تکرار طبعی حقی مؤلفه عاندور

فومونیت نشریاتی

ادچونجی بین الملل مطبعه سی

۱۹۲۵

xrite

colorchecker

MSCCPPCC0319

2019 Edition

